

Marks kommun
kommun@mark.se

2020-06-25
Dnr 34-SI 2020:2673

Beslut

---

efter riktad tillsyn vid Tingvallaskolan i Marks
kommun

Inledning

Med anledning av den rådande situationen med risker för smittspridning av Covid-19

Många skolor är i dagsläget starkt påverkade av de åtgärder som vidtas med anledning av Covid-19. Följden kan vara stor frånvaro av personal eller att resurser måste tas i anspråk för nya förhållanden. För gymnasieskolan och vuxenutbildningen gäller särskilda rekommendationer. Skolinspektionen anpassar för närvarande på olika sätt sin tillsyn och granskning. Mer information finns på www.skolinspektionen.se. Vi följer kontinuerligt situationen och hur den påverkar skolsystemet i olika delar av landet. Eftersom skolan fortfarande är aktiv och ska fortgå men under andra omständigheter menar Skolinspektionen dock att det är viktigt att meddela bedömningen efter den tidigare tillsynen eller granskningen som redan ägt rum. Skolinspektionen har i detta beslut satt uppföljningstiden med hänsyn till rådande omständigheter. Uppföljningstiden kan komma att förlängas ytterligare om förutsättningarna förändras. Om du som huvudman behöver längre uppföljningstid kontakta Skolinspektionen för prövning.

Skolinspektionen genomförde under våren 2020 en granskning på Tingvallaskolan, Marks kommun, avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer (en s.k. regelbunden kvalitetsgranskning). En regelbunden kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen inom ett antal områden. Områdena som bedöms är rektors ledarskap, undervisning, trygghet och studiero samt betyg och bedömning. Granskningsbesöket på Tingvallaskolan ägde rum den 11 och 12 mars 2020. Vid besöket intervjuades elever, lärare, representanter för elevhälsan och rektorn. Skolinspektionen genomförde också flera lektionsobservationer. Vid granskningen på Tingvallaskolan identifierades allvarliga brister inom området trygghet samt arbetet med att bedriva ett aktivt och målinriktat arbete mot kränkande behandling vilket föranledde Skolinspektionen att öppna ett tillsynsärende och genomföra en riktad tillsyn av skolenheten inom detta område. Nedan följer Skolinspektionens bedömning vid den riktade tillsynen. Områdena rektors ledarskap, undervisning, studiero samt betyg och bedömning omfattas inte av detta beslut utan bedöms i ett separat kvalitetsgranskningsbeslut (Dnr-SI 2019:8934).

Skolinspektionens beslut

Skolinspektionen bedömer att det vid Tingvallaskolan finns brister i arbetet med att tillförsäkra alla elever en skolmiljö som präglas av trygghet samt i arbetet med att bedriva ett aktivt och målinriktat arbete mot kränkande behandling. Bedömningen görs mot bakgrund av att Skolinspektionens utredning visar att elever regelbundet blir utsatta för kränkningar och trakasserier, både verbalt och fysiskt. Tillsynen visar

dessutom att elever använder ett grovt språkbruk bland annat i form av nedsättande kommentarer och att detta har blivit normaliserat på skolenheten. Detta sker både på lektionstid och på raster. Dessutom visar utredningen att det uppstår situationer där elever känner sig otrygga i samband med att de har delar av sin utbildning i lokaler vid en intilliggande skolenhet. Skolan genomför visserligen en del åtgärder som syftar till att skapa en tryggare miljö, men dessa är inte tillräckliga. Skolan saknar också ett samlat grepp om värdegrundsfrågorna och en systematik i arbetet som möjliggör en uppföljning av vidtagna åtgärder. Sammantaget innebär bristerna att elever vid skolan inte alltid får en skolmiljö och utbildning som präglas av trygghet, som alla elever behöver och har rätt till.

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Marks kommun att senast den **27 november 2020** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Nedan redovisas förslag på åtgärder. I de fall det är möjligt får bristen avhjälpas på annat sätt.

Bedömning av brister

Trygghet samt ett aktivt och målinriktat arbete mot kränkande behandling

Skolinspektionen konstaterar att Marks kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (5 kap. 3 § skollagen; Lgr 11, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar)
- Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap. 6-10 §§ skollagen)

Åtgärder

Marks kommun ska se till att samtliga elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet samt att det bedrivs ett aktivt och målinriktat arbete mot kränkande behandling. Skolinspektionen bedömer att huvudmannen behöver vidta nedanstående åtgärder.

- Se till att lärare och annan personal har regelbundna samtal med elever om hur de tillsammans kan utforma en trygg skolmiljö.
- Se till att insatser görs för att komma tillrätta med det kränkande språkbruk som idag har blivit en norm för eleverna.

- Se till att det bedrivs ett målinriktat och gemensamt arbete mot kränkande behandling.
- Se till att alla elever tillförsäkras en trygg skolmiljö, vilket även inkluderar de områden där eleverna vistas när de har sin utbildning i lokaler vid den intilliggande skolenheten.
- Se till att rektorn regelbundet, genom samtal med lärare och elever, följer upp och utvärderar skolenhetens trygghetsskapande åtgärder och arbete mot kränkande behandling. I samband med det ska rektorn också ta ställning till om andra eller kompletterande åtgärder behövs och fatta beslut kring detta.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionen bedömer att eleverna på Tingvallaskolan inte tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet. Skolinspektionen bedömer vidare att det på Tingvallaskolan saknas ett systematiskt och gemensamt arbete för att tillförsäkra eleverna en trygg skolmiljö så väl som ett aktivt och målinriktat arbete mot kränkande behandling. Detta trots att bristerna i skolmiljön är väl kända av samtliga grupper eller personer som Skolinspektionen intervjuat. Av utredningen framgår att elever, ur samtliga årskurser, dagligen blir utsatta för både verbala och fysiska kränkningar och trakasserier. Det framkommer också att elever använder ett grovt språkbruk och nedsättande kommentarer till varandra och att detta har blivit normaliserat på skolenheten. Varken lärare eller eleverna själva uppmärksammar längre allvaret i eller omfattningen av det grova språkbruket. Dessutom visar utredningen att det uppstår situationer där elever känner sig otrygga i samband med att de har delar av sin utbildning i lokaler vid en intilliggande skolenhet. Av utredningen framkommer vidare att det trots att det är känt för såväl rektor som övrig personal, inte finns något målinriktat arbete i form av gemensamma åtgärder för att komma tillrätta med otrygghet, kränkande behandling och det grova språkbruk som förekommer på skolenheten. Det har visserligen vidtagits vissa åtgärder, från elevhälsopersonal och lärare, men detta arbete är inte systematiskt eller gemensamt för hela skolenheten. Utredningen visar också att de åtgärder som vidtagits inte är tillräckliga för att komma till rätta med otryggheten. Skolan saknar också ett samlat grepp om värdegrundsfrågorna och en systematik i arbetet som möjliggör en uppföljning av vidtagna åtgärder. Det är rektorn och ytterst huvudmannen som ansvarar för att eleverna tillförsäkras en trygg skolmiljö. Vid de tillfällen elever kränker varandra, och när grovt och nedvärderande språkbruk används, är det av yttersta vikt att rektorn och huvudmannen vidtar åtgärder i sådan omfattning och på sådant sätt att kränkningarna upphör och det icke önskvärda språkbruket inte normaliseras. Skolinspektionen bedömer emellertid att rektorn och huvudmannen inte sett till att detta skett, vilket strider mot skollagens krav om att utbildningen ska utformas på sådant sätt att skolmiljön präglas av trygghet.

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet. Vidare ska huvudmannen enligt skollagen se till att det inom ramen för varje verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever och se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling. I läroplanen anges att rektorn har ett särskilt ansvar för att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet. Av läroplanen (Lgr 11, 2.1 Normer och värden) framgår att skolans mål ska vara att varje elev respekterar andra människors egenvärde, tar avstånd från att människor utsätts för förtryck och kränkande behandling, samt medverkar till att hjälpa andra människor. Alla som arbetar i skolan ska aktivt motverka diskriminering och kränkande behandling av individer och grupper.

Av förarbeten till skollagen (prop. 2009/10:165, s. 320) framgår att det är skolans, och ytterst rektorns, ansvar att skapa trygghet i skolan. En viktig förutsättning för detta är att elever, lärare och annan personal känner ett gemensamt ansvar och har respekt för varandra i skolan samt att skolan även involverar elevernas vårdnadshavare i arbetet med att skapa gemensamma utgångspunkter för en trygg skolmiljö. Det kräver ett aktivt värdegrundsarbete där grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling. Att skapa en miljö som bygger på respekt och delaktighet utgör grunden för en trygg och utvecklande studiemiljö. Rutiner för att säkerställa samverkan och kommunikation mellan elever, lärare och annan personal är också centrala inslag i det förebyggande och långsiktiga arbetet.

Skolinspektionens utredning visar att det finns brister i skolans arbete med att tillförsäkra alla elever en skolmiljö som präglas av trygghet.

Av intervjuer med elever, i samtliga årskurser, framgår att det bland eleverna är vanligt förekommande med grovt och nedsättande språkbruk. Eleverna säger att det dagligen förekommer kommentarer som exempelvis "jävla bög" och "horunge". Eleverna berättar vidare att det förekommer att elever uttrycker sig rasistiskt och att elever med annat etniskt ursprung har blivit kallade för "n-ordet". Eleverna berättar att det även i något ämne sker på lektionstid. Vid en av de observerade lektionerna, i det aktuella ämnet som eleverna nämner, använder elever vid flera tillfällen ett grovt språkbruk/gester till varandra som till exempel "fuck off", "jävla äckel" och "jävla idiot" samt kommentarer kring en elevs utseende med grov sexuell anspelning. Vid ett par tillfällen jagar olika elever varandra för att "skojbråka" och vid minst ett tillfälle bedömer inspektören att en elev tycker att situationen blir obehaglig. Trots att eleven springer och ställer sig intill läraren för att ta skydd reagerar inte läraren och ser till att situationen stoppas.

Under intervjun med lärarna anger de att de tycker att språkbruket på skolan är "bedrövligt" och "fruktansvärt" och att de är medvetna om att även eleverna tycker det. Detta bekräftas även av elevhälsan som berättar att elever tar illa vid sig, även om

vissa av dessa elever själva använder samma språkbruk. Lärarna berättar vidare att det grova språkbruket har blivit normaliserat på skolan. Både eleverna och lärarna beskriver att eleverna kan använda grova uttryck på skoj och mellan sina bästa kompisar. Lärarna anger att uttrycken inte bara används av eleverna emellan utan också från eleverna till lärarna. Detta bekräftas under intervjun med eleverna som säger att vissa elever svarar "håll käften" till lärare när de blir tillsagda. Rektorn berättar att hennes bild som ny rektor under nuvarande läsår är att det finns ett hårt klimat med ett fult språkbruk på skolan.

Eleverna, i samtliga årskurser, uppger att det ofta blir bråk och slagsmål på rasterna och att de efterfrågat mer rastvakter på grund av detta. Eleverna berättar att det dagligen blir konflikter på fotbollsplanen. De berättar vidare att situationer i spelet gör så att elever blir knuffade, blir slagna eller får höra nedsättande kommentarer (som bland annat getts exempel på tidigare). Eleverna nämner även att spelplanen kring "King-out" är en plats där det blir konflikter; om de exempelvis skulle råka gå in i någon annan kan det resultera i att de får slag på sig tillbaka.

Rektorn anger under intervjun att många elever på skolan har annat modersmål än svenska och att det på grund av det blir många missuppfattningar som ger upphov till konflikter mellan olika grupperingar på skolan. Det kan då bli slagsmål eller sägas fula saker mellan eleverna, säger rektorn. Även lärarna beskriver under intervjun att det finns grupperingar på skolan och att eleverna använder fula gester och uttryck på andra språk som lärarna ofta inte kan tyda.

Av Skolinspektionens enkät, som genomfördes vårterminen 2019, framgår att 35 procent av de vårdnadshavare som besvarat enkäten svarat att de instämmer helt eller delvis till påståendet att det finns andra elever som deras barn är rädda för på skolan. Skolinspektionens enkät visar dessutom att både personal, elever och vårdnadshavare upplever att elevernas trygghet har minskat sen enkäten genomfördes senast, vårterminen 2017. Lärarna uppger under intervjun att de flesta av skolans elever känner sig trygga i skolan men bekräftar att det finns elever på skolan som vissa av eleverna är rädda för. Inte någon av de intervjuade eleverna anger att de är rädda för någon elev på skolan men berättar att det finns elever som de undviker på skolan. Eleverna uppger även att de har vant sig vid att vissa elever säger sådana ("jävla bög" och "horunge") saker och inte längre tar det på allvar.

Av intervjuer med både elever, lärare, elevhälsan och rektorn framkommer att det förekommer situationer som uppfattas som otrygga i samband med att eleverna vistas på den intilliggande skolans, Ängskolan med elever från årskurs 7 till 9, område där eleverna har en del av sin undervisning samt matsal. Både elevhälsan och lärarna beskriver att det framförallt finns problem när elever går till och från Ängskolan. När det inte finns en vuxen person närvarande förekommer det att Ängskolans elever säger saker som inte upplevs som trygga för Tingvallaskolans elever. Elevhälsan och

lärarna beskriver även att det uppstår konflikter och situationer som av eleverna upplevs som otrygga kring omklädningsrummen till idrottsundervisningen som bedrivs på Ängskolan.

Skolinspektionen kan vidare konstatera att det på Tingvallaskolan saknas ett systematiskt och gemensamt arbete för att tillförsäkra eleverna en trygg skolmiljö, trots att bristerna i skolmiljön är väl kända av samtliga grupper/personer som Skolinspektionen intervjuat.

Lärarna och elevhälsan ger under intervju exempel på att de i nuläget gjort vissa förebyggande insatser för att förhindra att elever blir utsatta för kränkande behandling. De nämner även att kuratorn genomför samtal med samtliga klasser kring kränkande behandling som även inkluderat nät-etik. Lärarna beskriver att de arbetar med dessa frågor i respektive klass och att när eleverna byter lärare sker överlämningar, avseende hur klassen arbetat, till den nya läraren. Dock beskriver lärarna att det inte är något gemensamt arbete eller något som har efterfrågats av rektorn.

Både rektorn, elevhälsan och lärarna anger under intervjun, som nämnts tidigare, att de är medvetna om att det finns brister i skolmiljön för eleverna. Lärarna och rektor anger att det i dagsläget inte finns något samlat arbete på skolan för att komma tillrätta med dessa brister. Rektorn anger att hon och lärarna är överens om att de måste få till ett gemensamt arbete till hösten men att de ännu inte har beslutat kring vilka åtgärder de behöver vidta. Lärarna beskriver att de tidigare haft ett gemensamt arbete kring värdegrundsfrågor, PALS, men anger att det arbetet har pausats då de har prioriterat andra frågor under det här läsåret. Lärarna beskriver vidare att de ska starta igång det arbetet till hösten igen och att de då exempelvis ska kunna jobba med språkbruket på skolenheten. Lärarna ger också exempel på att de har påbörjat ett arbete med att ta fram en gemensam konsekvenstrappa när eleverna bryter mot skolans regler men att det arbetet inte är färdigt. Lärarna berättar vidare att de i någon årskurs låter eleverna göra veckovisa elevutvärderingar där eleverna får beskriva hur de har upplevt veckan och där frågor om trygghet och trivsel ingår. Lärarna anger att de har pratat om att utöka detta till fler årskurser men att de ännu inte har kommit igång.

Lärarna beskriver att ett grovt språkbruk har blivit normaliserat på skolan och att de inte längre alltid uppfattar när eleverna använder problematiska uttryck. Lärarna uppger att det är utmanande att få med sig eleverna i arbetet, eftersom det är vanligt att eleverna använder ett grovt språkbruk även på fritiden. De berättar vidare att det grova språkbruket har blivit så vanligt och de behöver bli bättre på att höra när det sker. Även rektorn anger att det skett en normalisering av språkbruket på skolan och att lärarna berättat att de inte längre uppfattar elevernas grova språkbruk.

Både rektorn och lärarna beskriver att det finns ett trygghetsteam på skolan som ska vara synliga på raster samt stötta lärare/klasser när det händer större incidenter. Lärarna beskriver också att de själva är rastvakter och är ute bland eleverna och att de försöker se till att någon ur personalen följer eleverna när de ska gå till Ängskolan. Både rektorn och lärarna är dock medvetna om att det finns tillfällen när detta inte sker och att det då inträffar situationer, som beskrivs ovan, som eleverna upplever som otrygga. Det har skett incidenter när eleverna visats på Ängskolan, som ansvarig rektor har haft samtal med Ängskolans personal kring. Dock saknar aktuella lärare som inte är behöriga kontinuerlig handledning, enligt rektorn. Lärarna beskriver att de haft ett inledande möte tillsammans Ängskolans lärare, som undervisar Tingvallaskolans elever, och att de tog upp elever från ett par av årskurserna. De lärarna som deltar under intervjun från Ängskolan anger dock att de inte samverkar med lärarna på Tingvallaskolan och att det exempelvis var cirka tre år sen de tog del av skolans ordningsregler. Vidare anger de att de inte känner till de specifika ordningsregler som gäller nu för respektive klass.

Motivering till föreläggande som ingripande

Marks kommuns verksamhet uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Marks kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

På Skolinspektionens vägnar

X Helena Boëthius

Enhetschef
Signerat av: Helena Boëthius

X Fredrik Nellemo

Föredragande
Signerat av: Fredrik Nellemo

I handläggningen av ärendet har även utredaren Mattias Johannesson medverkat.

Bilagor

Bilaga 1: Fakta om Tingvallaskolan

Bilaga 1: Fakta om Tingvallaskolan

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Marks kommun under vårterminen 2020. Tingvallaskolan besöktes av Skolinspektionen den 11 och 12 mars 2020.

Tingvallaskolan är en kommunal grundskola i Marks kommun från årskurs 3 till 6. Skolan är belägen i Skene och har cirka 310 elever. Undervisningen bedrivs till viss del på en intilliggande kommunal skola, Ängskolan, och av lärare som är anställda vid denna skolenhet. På Tingvallaskolan finns dessutom fritidsverksamhet. Skolan leds av en rektor.